

ინფლაცია და მისი გამოწვევა მიზეზები საქართველოში

გულიკო ქათამაძე,

ედ. ბსუ. ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

ინფლაცია საბაზრო ეკონომიკის მახასიათებელი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტია. იგი ასახავს ფასების ცვლილებას ძირითად სასაქონლო ჯგუფებში შემავალი პროდუქციის ჩამონათვალზე. იმ შემთხვევაში, როცა ეკონომიკაში ადგილი აქვს ფასების უეცარ ზრდას, ჩნდება „ფიგურა ეფექტი“, რაც იმას ნიშნავს, რომ მოსახლეობაში მოთხოვნის სწრაფი ვარდნა ხდება იმ იმედით, რომ ფასები შემცირდება. ამის შედეგად, მოთხოვნის შემცირება მწარმოებელს აიძულებს ფასების შემცირებას. ინფლაციის შედეგად ადგილი აქვს მოსახლეობის ცალკეულ ჯგუფებს შორის ადრე განაწილებული შემოსავლების ხელახლა, კიდევ უფრო უთანასწორო გადანაწილებას, ეკონომიკური ინფორმაციის ხშირ ცვლილებას, სარგებლის რეალური განაკვეთის დაქვეითებას, ინფლაციის შედეგად ქვეყანაში წარმოებული საქონლისა და მომსახურების გასაშუალებელ ფასთა ზრდა საზოგადოებაში უარყოფით ეფექტს იწვევს, რადგანაც ხარჯების ზრდა ძლიერ ეკონომიკურ დარტყმას აყენებს სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ მყოფ ფენას, ეცემა ეროვნული ვალუტის მსყიდველუნარიანობა (ეცემა მისი კურსი), ბიზნესში იკლებს რეალური მოგება, მცირდება კაპიტალდაბანდებიდან მისაღები მოგების ოდენობა, ძვირდება კრედიტები ნომინალური საპროცენტო განაკვეთის ზრდის გამო. თუ ინფლაციის დონე ქვეყანაში მაღალია, ვიდრე მის სავაჭრო-პარტნიორ ქვეყნებში, მაშინ მისი პროდუქციის კონკურენტუნარიანობა ეცემა ბაზარზე.

საკვანძო სიტყვები: ინფლაცია, სამომხმარებლო ფასთა ინდექსი, ძირითადი სასაქონლო ჯგუფები, სამომხმარებლო კალათა.

შესავალი

ინფლაცია, როგორც ეკონომიკური კატეგორია, უკვე მრავალი წელია არსებობს, რაც დაკავშირებულია ფულის წარმოშობასთან. იგი ზრდის ბრუნვაში არსებულ ფულის მასას. ტერმინი – „ინფლაცია“ პირველად გამოყენებული იქნა ჩრდილოეთ ამერიკაში 1961-1965 (სამოქალაქო ომის) წლებში, რაც გულისხმობდა ფულადი მიმოქცევის პროცესის გაბერვას. XIX საუკუნეში ეს ტერმინი გამოიყენებოდა ასევე ინგლისსა და საფრანგეთში, თუმცა ეკონომიკურ ლიტერატურაში ინფლაციის გაგებამ ფართო გავრცელება ჰპოვა მხოლოდ XX საუკუნეში I მსოფლიო ომის შემდეგ. ფულის გაუფასურება, მისი მსყიდველუნარიანობის დაქვეითება ინვეს დისბალანსს ფულზე არსებულ მოთხოვნასა და მის მიწოდებას შორის. ინფლაციის დროს ფულის მიმოქცევის არხები გადატვირთულია მოჭარბებული ქაღალდის ფულით, რომელიც არ არის უზრუნველყოფილი შესაბამისი საქონლის მასის ზრდის ნორმით. ფასების საერთო დონის ზრდა ინვეს ფულადი ერთეულის გაუფასურებას. ინფლაცია არის წმინდა სოციალურ-ეკონომიკური მოვლენა, რომელიც იქმნება სხვადასხვა სფეროს წარმოების დისპროპორციით. ისტორიულად ინფლაცია თავს იჩენდა სახელმწიფოთა შორის ომის გაჩაღების პერიოდში სამხედრო ხარჯების დასაფარავად. ბოლო 20-30 წლის განმავლობაში ინფლაცია მრავალი ქვეყნის ეკონომიკის „ქრონიკულ დაავადებად“ გადაიქცა.

ძირითადი ტექსტი

ინფლაცია არის ეკონომიკაში ფასების საერთო დონის ზრდა საბაზო მსყიდველუნარიანობის დონესთან შედარებით. მასში მოიაზრება ფულის მსყიდველუნარიანობის კლება. იგი მოთხოვნის ვარდნის ან ფულის მიწოდების ზრდის ექვივალენტურია. ამიტომ მას მოიაზრებენ ფასთა ზრდის სინონიმად. ინფლაციის დონის შემცირება (დისინფლაცია) ამცირებს ინფლაციურ ზეწოლას.

ფასების საერთო დონის ვარდნის (დეფლაციის) რევერსისათვის სტიმულის გამოიყენება (რეფლაცია) გამოიყენება წონასწორობის ტრენდის გარეშე მოქმედი სწრაფი (ჰიპერ) ინფლაციისაგან ქვეყნის გადასარჩენად. ინფლაციის დაბალი დონე (0,2%) ხშირად გაიგივებულია „ფასთა სტაბილურობასთან“. ნებისმიერი ქვეყნის ცენტრალური ბანკი ოფიციალურად ან არაოფიციალურად მისდევს ინფლაციურ პოლიტიკას, რათა დაცული იქნას სასურველი ზედა და ქვედა ზღვარი.

ფასების ზრდის ტემპების მიხედვით განასხვავებენ მცოცავ (20%-მდე), გალოპირებულ (20-დან 200%-მდე) და ჰიპერინფლაციას (200%-ზე ზევით). ფასების ბალანსირებული ზრდის დონის მიხედვით, განასხვავებენ ბალანსირებულ და არაბალანსირებულ ინფლაციას. მოლოდინის რეჟიმიდან გამომდინარე, გამოყოფენ მოსალოდნელ და მოულოდნელ ინფლაციას, ინფლაციის მოლოდინი იწვევს მოთხოვნის ზრდას, რის გამოც მთავრობა პანიკაში ვარდება. ხელისუფლების უსუსურობა ამყარებს ინფლაციის მოლოდინს, რასაც მოჰყვება ფასების ზრდა. ამიტომ, ერთ-ერთ ყველაზე რთულად გადასაჭრელ პრობლემას წარმოადგენს ინფლაციის რეგულირება. ზოგადად, ინფლაცია არის ფასების დონის მკვეთრი ზრდა იმ საქონელსა და მომსახურებაზე, რომელმაც მოცემულ ქვეყანაში მოსახლეობის მოთხოვნილება უნდა დააკმაყოფილოს. მხედველობაში მისაღებია ის გარემოებაც, რომ ფასების ყოველგვარი მატება არ ნიშნავს ინფლაციას [1].

ცალკეული დასახელების საქონელზე სხვადასხვა ფაქტორის გავლენით ყოველთვის შეიძლება ფასი გაიზარდოს, მაგრამ ამავე დროს სხვა საქონელზე იგი შემცირდეს. ასეთ შემთხვევაში ფასების საერთო დონე შეიძლება უცვლელი დარჩეს ან შემცირდეს კიდევ, შესაბამისად, ფასების ასეთი ცვლილება ინფლაციას არ გამოიწვევს. ინფლაციასთან მხოლოდ მაშინ გვაქვს საქმე, როცა მატულობს ფასების საერთო დონე და უფასურდება ფული, ანუ როცა ფულის ერთი და იმავე ოდენობით სულ უფრო ნაკლები მოცულობის საქონლისა და მომსახურების შეძენაა შესაძლებელი. ე. ი. ინფლაციას ადგილი აქვს მაშინ, როცა მომოქცევაში გამოიყენება ფულის ის მასა, რომელიც არ არის უზრუნველყოფილი შესაბამი-

სი რაოდენობის საქონლითა და მომსახურებით. ასეთი სიტუაცია არღვევს თანაფარდობას გადახდისუნარიან მოთხოვნას და მიწოდებას შორის, რადგანაც ერთი და იმავე მოცულობის საქონლისა და მომსახურების შესაძენად უფრო მეტი რაოდენობის ფულია საჭირო. ინფლაცია, უშუალოდ იმით ვლინდება, რომ ფული უფასურდება საქონლისა და მომსახურების ღირებულებასთან შედარებით.

საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ინფლაციას ადგილი აქვს იმის გამო, რომ: 1. მოსახლეობა თავის ხარჯებს უფრო მეტად ზრდის ვიდრე მწარმოებლები ახდენენ საქონლის და მომსახურების მიწოდებას; 2. ხდება მომხმარებლის საქონლით და მომსახურებით მომარაგების შემცირება, რაც ინვესტ ფასების ზრდას [1]. ინფლაციის მაჩვენებლის მიღების დროს ანგარიშობენ მხოლოდ განსაზღვრული დასახელების საქონლის–„სამომხმარებლო კალათის“ ფასთა ცვლილებას.

განიხილავენ ინფლაციის ორ ტიპს: ინფლაციას, რომელიც გამოწვეულია ერთობლივი მოთხოვნის სიჭარბით და ინფლაციას, რომელიც დანახარჯების ზრდითა და მიწოდების ნაკლებობით არის განპირობებული. პირველი ტიპის ინფლაციისათვის დამახასიათებელია ის, რომ საზოგადოებაში გადახდისუნარიანი მოთხოვნა მეტია, ვიდრე მისი დაკმაყოფილების შესაძლებლობა. ჭარბი მოთხოვნა ინვესტ ფასების ზრდას და მიმოქცევაში არსებული ფულის ნიშნების გაუფასურებას. მეორე ტიპის ინფლაციისას პროდუქციის ერთეულზე ხარჯების ზრდა ინვესტ სამეწარმეო მოგებისა, და შესაბამისად, წარმოების მოცულობის შემცირებას. ამის გამო მცირდება მიწოდების სიდიდე, რაც წარმოშობს ბაზარზე საქონლისა და მომსახურების დეფიციტს და პროდუქციის ერთეულზე ფასების გადიდებას. ასეთ შემთხვევაში ფასი იზრდება მაშინაც, კი როცა მოთხოვნა უცვლელია. ამ პირობებში ფასების ზრდას ინვესტ არა მოთხოვნის სიჭარბე, არამედ მიწოდების შემცირება, რაც საწარმოო დანახარჯების ზრდით არის განპირობებული. პრაქტიკაში ძნელია იმის გარკვევა, თუ რომელ ტიპს მიეკუთვნება ქვეყანაში არსებული ინფლაცია, თუმცა ყველა შემთხვევაში გასაგებია, რომ ინფლაციის დროს დარღვეულია

თანაფარდობა მოთხოვნა-მიწოდებას შორის, რის შედეგადაც იზრდება ფასები და უარესდება მოსახლეობის ცხოვრების დონე.

მაინც რატომ არის ინფლაცია ცუდი ეკონომიკისათვის? ეკონომისტები სამართლიანად მიიჩნევენ, რომ მაღალი ინფლაცია გვევლინება ეკონომიკური პრობლემების გამოწვევ მთავარ ფაქტორად და წარმოადგენს ეკონომიკური კრიზისების საფუძველს. ამასთან დამტკიცებულია, რომ დაბალი ინფლაცია სტაბილური ეკონომიკური განვითარების საწინდარია. იმ ქვეყნებში, სადაც ინფლაციის დონე დაბალია, გაცილებით მაღალია ერთ სულ მოსახლეზე წარმოებული მთლიანი ეროვნული შემოსავალი, ვიდრე იმ ქვეყნებში, სადაც მაღალია ინფლაციის დონე.

განვითარებულ ქვეყნებში, რომელთა მთლიანი ეროვნული შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე აღემატება 10 ათას აშშ. დოლარს, ინფლაციის ტემპი 0-4%-ის ფარგლებში მერყეობს. საპირისპირო სურათია იმ ქვეყნების შემთხვევაში, რომელთა მთლიანი ეროვნული შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე 5 ათასი აშშ დოლარზე ნაკლებია, მათთვის ინფლაციის დონე 6-30 %ის ფარგლებშია [2]. ინფლაცია მრავალმხრივ ნეგატიურ გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკაზე. იგი არღვევს კვლავწარმოების პროპორციებს, აიძულებს საზოგადოებას შეამციროს დანაზოგები და ფული დახარჯოს პირველადი საგნების შეძენაზე. ინფლაციის პერიოდში მკვეთრად იცვლება მოსახლეობის ფულადი სახსრების ხარჯვის სტრუქტურაც და მათი უდიდესი ნაწილი იხარჯება სასურსათო საქონლის შესაძენად.

ინფლაცია აღრმავებს საზოგადოების სოციალურ და ქონებრივ დიფერენციაციას. იზრდება ღარიბებისა და ლატაკების რიცხვი. მდიდრები კიდევ უფრო მდიდრდებიან, რადგან მათი უძრავ-მოძრავი ქონების ფასი ინფლაციის დროს კიდევ უფრო მატულობს, ხოლო ღარიბები კი უფრო მეტად ღარიბდებიან. ეს პროცესი ამწვავებს საზოგადოების სოციალურ კატაკლიზმებს და ქმნის დაძაბულობას ქვეყანაში. ინფლაცია ამუხრუჭებს წარმოების პროცესს, ამიტომ სწრაფად იზრდება უმუშევართა რიცხვი, მცირდება წარმოებული პროდუქციის მოცულობა და ყველაფერი დეფიციტური ხდება, რაც აჩქარებს ფასების ზრდას, იწვევს მოსახლეობის

(განსაკუთრებით ღარიბი ფენის) ცხოვრების პირობების გაუარესებას.

ინფლაციის დროს მნიშვნელოვნად ზარალდება მიკრო- და მცირე ბიზნესი, რადგან ბრუნვის მოცულობა ინფლაციის პარალელურად იზრდება, მაგრამ ამასთან უცვლელი რჩება ბიზნესის დაბეგვრის ზღვარი, რაც ქმნის იმის პირობას, რომ მოხდეს მათი გადასვლა შემდგომ კატეგორიაში, და მათზე შესაბამისად დიდი საგადასახადო ტვირთი გავრცელდება. სწორედ ამ მიზეზთა გამო ფასების სტაბილურობის შენარჩუნება უნდა წარმოადგენდეს ხელისუფლების მონეტარული პოლიტიკის წარმართვის მთავარ ამოცანას, რადგან იგი გვევლინება სტაბილური ეკონომიკური ზრდის და სიღარიბის დაძლევის მნიშვნელოვან პირობად.

ზოგადად ინფლაციას ადგილი აქვს დინამიკაში როგორც მთელი მსოფლიო მასშტაბით, ისე საქართველოშიც და ეს ბუნებრივი პროცესია, წინააღმდეგ შემთხვევაში, მკაცრი ფულად-საკრედიტო და საბიუჯეტო პოლიტიკის გატარება ადგილობრივ ნაწარმზე ფასებს დატოვებდა უცვლელს (ლარებში), წარმოების ფაქტორთა მსოფლიო ბაზარზე გაძვირებისა და საწარმოო ხარჯების ზრდის პირობებში ეს გამოიწვევდა მოგების შემცირებას, ადგილობრივი წარმოების დისკრედიტაციას, და შესაბამისად, ნაკლებადმიზიდველს გახდიდა საქართველოს უცხოელი ინვესტორებისათვის. ამიტომ სამომხმარებლო ფასთა ინდექსი ისე უნდა იცვლებოდეს საქართველოში, რა მიმართულებითაც იცვლება საერთაშორისო ფასების ტრენდი, მაგრამ პრობლემა თავისთავად ზომიერ ინფლაციაში არ არის, მთავარია ის ზღვარგადასულ („ჭენებად“) ინფლაციაში არ გადაიზარდოს.

ამდენად, ღია ეკონომიკის პირობებში ზღვარგადასული ინფლაციის წარმოქმნის საშიშროების გამო, „იაფი ფულის“ პოლიტიკის გატარება და წარმოების ფინანსური სტიმულირების შესაძლებლობა საქართველოსათვის ერთობ შეზღუდულია. ევროკავშირში ქვეყნის განეწესების („კოპენ-ჰაგენის“) 10 კრიტერიუმიდან ერთ-ერთი მოთხოვნა არის სწორედ ის, რომ ინფლაციის საშუალოწლიური ზრდის ტემპი არ უნდა აღემატებოდეს 10%-ს. ამ კრიტერიუმის მიხედვით საქართველო აკ-

მაყოფილებს ევროკავშირის მოთხოვნას, რადგან ინფლაციის საშუალო წლიური ზრდის ტემპი უდრის 4,69%-ს (ეს რიცხვი მიღებულია ცხრ. №1-ში 2007-2015 წლების ინფლაციის მონაცემთა საშუალო არითმეტიკულის გამოთვლით).

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური საერთაშორისო სავალუტო ფონდის ტექნიკური დახმარების პროექტის ფარგლებში და შესაბამისი რეკომენდაციების საფუძველზე 1992 წლიდან ახორციელებს სამომხმარებლო ფასთა ინდექსის (ინფლაციის) გაანგარიშებას. იგი ერთადერთი მაჩვენებელია, რომელიც ზომავს ქვეყანაში სამომხმარებლო ფასების საერთო დონის ცვლილებას. ამ ინდექსის მეშვეობით ხდება ქვეყანაში სამომხმარებლო ფასების საერთო დონის ცვლილების გაზომვა. სამომხმარებლო ფასთა რეგისტრაცია ხორციელდება ყოველი თვის 10-დან 20 რიცხვის ჩათვლით ექვს ქალაქში (თბილისი, ქუთაისი, ბათუმი, გორი, თელავი და ზუგდიდი) საცალო ვაჭრობის და მომსახურების ობიექტებზე, რომელთა მთლიანი ოდენობა 1700-ს აღემატება. სამომხმარებლო ფასთა ინდექსი მოიცავს 12 სასაქონლო ჯგუფს. კერძოდ, ესენია: 1. სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები; 2 ალკოჰოლური სასმელები და თამბაქო; 3. ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი; 4. საცხოვრებელი სახლი; 5. წყალი ელექტროენერგია და აირი; 6. ავეჯი, საოჯახო ნივთები და მორთულობა, სახლის მოვლა-შეკეთება; 7. ჯანმრთელობის დაცვა; 8. ტრანსპორტი; 9. კავშირგაბმულობა; 10. დასვენება, გართობა და კულტურა; 11. განათლება; 12. სასტუმროები, კაფეები და რესტორნები [3].

ფასების ინდივიდუალური ინდექსების ბაზაზე გაიანგარიშება ფასების აგრეგირებული ინდექსებით თითოეული სასაქონლო ჯგუფისათვის, როგორც თითოეული ქალაქისათვის, ასევე მთლიანი ქვეყნისათვის. ინდექსის გამოქვეყნების ვადაა ყოველი მომდევნო თვის 3 რიცხვი. ინფორმაცია განთავსდება საქსტატის ვებ-გვერდზე. საქართველოში სამომხმარებლო ფასთა ინდექსი 4 ძირითად ჭრილში ქვეყნდება: 1. წინა თვესთან; 2. წინა წლის შესაბამის თვესთან; 3. თორმეტი თვის საშუალო წინა წლის თორმეტი თვის საშუალოსთან; 4. გრძელვადიან საბაზო პერიოდთან შედარებით. საქსტატმა დაიწყო საბაზო ინფლაციის მაჩვენებ-

ლის გამოქვეყნება. მისი დანიშნულებაა ინფლაციის ძირითადი დინამიკის (ტენდენციის) ასახვა. ამიტომ იგი წარმოადგენს მნიშვნელოვან ანალიტიკურ ინსტრუმენტს ქვეყანაში მიმდინარე ინფლაციური პროცესების შეფასებისათვის [2].

სამომხმარებლო კალათა არის საფუძველი სამომხმარებლო ფასთა ინდექსის გაანგარიშებისათვის. იგი წარმოადგენს ქვეყანაში ყველაზე ხშირად მოხმარებადი საქონლისა და მომსახურების ჩამონათვალს და ასახავს ქვეყნის საშუალო მომხმარებლის ხარჯების სტრუქტურას. სამომხმარებლო კალათა იდენტიურია ექვსივე ქალაქისათვის. 2016 წლის განახლებული სამომხმარებლო კალათა ეფუძნება ეროვნულ ანგარიშთა სისტემით განსაზღვრულ მოხმარების სტრუქტურას და ასახავს დანახარჯების უახლეს მონაცემებს. ეროვნული ანგარიშებიდან მიღებული წონების გამოყენება სამომხმარებლო კალათის ფორმირების პროცესში წარმოადგენს ერთ-ერთ არსებით რეკომენდაციას, რომელსაც ევროკავშირის მთავარი სტატისტიკური სამსახური მის წევრ-ქვეყნებს სთავაზობს. 2016 წლის სამომხმარებლო კალათა შედგება 295 სამომხმარებლო საქონლისაგან, რომელთაც მინიჭებული აქვთ შესაბამისი ხვედრითი წონა მთლიანი მოხმარების პროპორციულად. 2012 წლიდან სამომხმარებლო კალათა ახლდება ყოველწლიურად.

ცხრილი №1. სამომხმარებლო ფასთა ინდექსი (ინფლაცია)

საშუალოწლიური წინა წლის სა- შუალოწლიურთან შედარებით	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	109.2	110.0	101.7	107.1	108.5	99.1	99.5	103.1	104.0

წყარო: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, (www.geostat.ge), ფასები, ინფლაცია.

როგორც №1 ცხრილიდან ჩანს, საქართველოში ბოლო ცხრა წლის განმავლობაში ინფლაციის ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი

ბელი (10%) დაფიქსირდა 2008 წელს, ხოლო ყველაზე დაბალი კი (-0,9%) 2012 წელს. მართალია ინფლაცია დამახასიათებელია ყველა ქვეყნისთვის, მაგრამ იგი უფრო მძიმე შედეგებით აისახება განვითარებად ქვეყნებში. მაგ., საქართველოს სამომხმარებლო კალათაში სურსათის დიდი ხვედრითი წილი (50%) უჭირავს, ხოლო განვითარებულ ქვეყნებში სამომხმარებლო კალათაში სასურსათო საქონელზე 10 %-ზე ნაკლები მოდის.

ინფლაციის წინააღმდეგ ბრძოლისათვის საჭიროა საქართველოს მთავრობასა და ეროვნულ ბანკს შორის კოორდინირებული მუშაობა. იმის გათვალისწინებით, რომ საქართველო იმპორტიორი ქვეყანაა, ჩვენთან არსებული ფასები ძირითადად დამოკიდებულია მსოფლიო ფასებზე. ინფლაციის 90% გამოწვეულია გარე ფაქტორებით. მსოფლიო ბაზარზე მართლაც შეიქმნა კვების პროდუქტების დეფიციტი, როგორც ამას ვარაუდობდნენ გაეროს ექსპერტები. საქართველოში ინფლაციის 80%-იანი წილი სწორედ სურსათის მსოფლიო ფასების ზრდით არის გამოწვეული. ამ ტენდენციას უსვამს ხაზს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურიც [5].

დასკვნა

ამრიგად, ინფლაცია მაკროეკონომიკური მოვლენაა. ამიტომ მისი გამომწვევი მიზეზები უნდა დადგინდეს მხოლოდ მაკროეკონომიკურ პროცესთა ანალიზის მეშვეობით. 2007-2015 წლებში საქართველოში ინფლაციის გამომწვევი მიზეზებია:

1. გარე, ფაქტორები:

1. დოლარის კურსის ზრდა 2014-2015 წლებში, და შესაბამისად, იმპორტის გაძვირება, რამაც ლარის კურსის ვარდნაზე მნიშვნელოვანი გავლენა მოახდინა;

2. უცხოური ინვესტიციების ნაკლებობა, რაც ხშირად ხდება ქართულ აქტივებზე უცხოურ ვალუტაში ფასთა ვარდნის და ლარის კურსის ვარდნის მიზეზი;

3. იმპორტის ზრდა (მისი ეფექტი იზრდება ეკონომიკის ლიბრის ზრდასთან ერთად). ამ მიზეზით გამოწვეულ ინფლაციას განიცდიან ის ქვეყნები, რომლებიც ზედმეტად არიან დამოკიდებული იმპორტზე. საქართველოში ინფლაცია სწორედ იმპორტზე მისი

დამოკიდებულების მაღალი დონით არის განპირობებული.

II. შიდა ფაქტორები:

1. თავისუფალი ბაზრისა და კონკურენციის არარსებობა.

ჩვენი ქვეყნის შიდა ბაზარი გარკვეულწილად ოლიგოპოლიზირებულია. ოლიგოპოლისტები ისწრაფვიან რა შეინარჩუნონ მაღალი ფასი, დაინტერესებულნი არიან წარმოების შეკვეცით, სასაქონლო დეფიციტის შექმნით და მისი ძვირად გაყიდვით. შეზღუდული რაოდენობის, რამდენიმე მიმწოდებლის მიერ პირადი სარგებლის გაზრდის მიზნით ფასების ხელოვნური მატება ხდება კარტელური გარიგებების ხარჯზე;

2. ეროვნულ ბანკსა და მთავრობას შორის არაკოორდინირებული მუშაობა. ეროვნული ბანკის მიერ რეფინანსირების განაკვეთის ზრდის მეშვეობით, ლარის კურსის შენარჩუნების პოლიტიკა არასაკმარისი ღონისძიებაა და საჭიროა უფრო ფუნდამენტური ძვრების გატარება ფულად-საკრედიტო პოლიტიკის სფეროში.

3. წონასწორობის რღვევა მოხმარებასა და დაგროვებას შორის, გადახდისუნარიან მოთხოვნასა და შესაბამისი მოცულობის საქონლისა და მომსახურების მიწოდებას შორის, ფულზე არსებულ მოთხოვნასა და მის მიწოდებას შორის;

4. ინფლაციური მოლოდინი, რაც ინვესს სპეკულიაციურ ქმედებებს, ინვესტორთა, ბიზნესმენტთა და სხვა, ეკონომიკურ სუბიექტთა პანიკურ რეაქციას;

5. სახელმწიფო ბიუჯეტის დეფიციტის გაღრმავება, რაც შეიძლება გამოიწვიოს, საგადასახადო შეღავათების ზრდისა და გადასახადების შემცირების გამო, საბიუჯეტო შემოსავლების კლებამ, და აგრეთვე, სახელმწიფო შესყიდვების ან სახელმწიფო სუბსიდიების გაფართოების გამო, საბიუჯეტო ხარჯების ზრდამ;

6. სანარმო (ნედლეულის, მასალების, ნახევარფაბრიკატების, მუშახელის და სხვა) ფაქტორთა გაძვირება, რაც ერთ სექტორში ფასების ზრდის შედეგად ინვესს მასთან კავშირში მყოფ, სხვა სექტორებშიც ფასების შესაბამის ზრდას.

7. ფასების ზრდა სურსათის, უალკოჰოლო სასმელების ჯგუფზე (კერძოდ, ბოსტნეულზე, ბალჩეულზე, რძის, ყველისა და

კვერცხის ქვეჯგუფზე) და ტრანსპორტის ჯგუფზე (კერძოდ, სატრანსპორტო საშუალებების შეძენის ქვეჯგუფზე);

8. კორუფცია. კორუფციამ ბოლო წლებში ელიტარული დონიდან ჩამოინაცვლა ქვედა ინსტანციებზე, რაც უფრო მაღალია კორუფციის დონე, მით უფრო იზრდება ინფლაციაც, რადგან პრივატიზაცია მიმდინარეობს პირდაპირი მიყიდვის ნესით. არაოფიციალურად გადახდილი თანხა კი უკონტროლოდ შემოედინება ფულის ბაზარზე, რაც ფასების უკონტროლოდ ზრდას (ინფლაციას) იწვევს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მენქიუ ნ. გ. ეკონომიკის პრინციპები. თბილისი 2008 წ;
2. ლეიაშვილი პ. ეკონომიქსი. თბილისი. 2003;
3. <http://www.lari.ge/menu/37-ekonomika-da-biznesi/149-ekonomika-da-biznesi.html> ბიბილური ა. ინფლაცია, მისი არსი და ეტაპები. საქართველო და მსოფლიო. ეკონომიკა და ბიზნესი;
4. [www.geostat. ge](http://www.geostat.ge), ფასები, ინფლაცია;
5. [www. nbg.gov.ge](http://www.nbg.gov.ge)-National Bank Of Georgia.

REFERENCES:

1. N. Mankiw. G. Principles of Economics. Tbilisi 2008;
2. Leiaashvili P. Economics. Tbilisi. 2003;
3. <http://www.lari.ge/menu/37-ekonomika-da-biznesi/149-ekonomika-da-biznesi.html>. A Bibiluri. Inflation, the essence and stages of its. Georgia and World. Economics and Business;
4. [www.geostat. ge](http://www.geostat.ge), Prices and Inflation;
5. [www. nbg.gov.ge](http://www.nbg.gov.ge)-National Bank Of Georgia.

INFLATION AND ITS CAUSES IN GEORGIA

Guliko Katamadze,

PhD, Associate Professor of BSU

RESUME

Inflation is characteristic of the market economy, one of the important components. It reflects the change in prices of major commodities to products. In the case when there is a sudden rise in prices, there is a 'Figo effect', which means that the population is going to demand a rapid decline in the hope that prices will drop. As a result, demand is forcing the producers to reduce prices. Inflation results in the individual groups of the previously distributed income again, even more in unequal distribution of economic information, frequent changes, in lending a real rate of decline. Moreover, the rate of inflation is as a result average price increase of the country's output of goods and services with the negative effect, because the increase in the costs of below the poverty line, falling the purchasing power of the national currency (the falling rate), the declining of the real business profits, the reduced investment, low profit margins, nominal interest rate increase is due to more expensive credits. If the inflation rate in the country is higher than in its trading-partner countries, the competitiveness of its products on the world market is falling, thereby undermining the country's economic growth.

Keywords: Inflation, Consumer Price Index, The Main Commodity Groups, Consumer Basket.